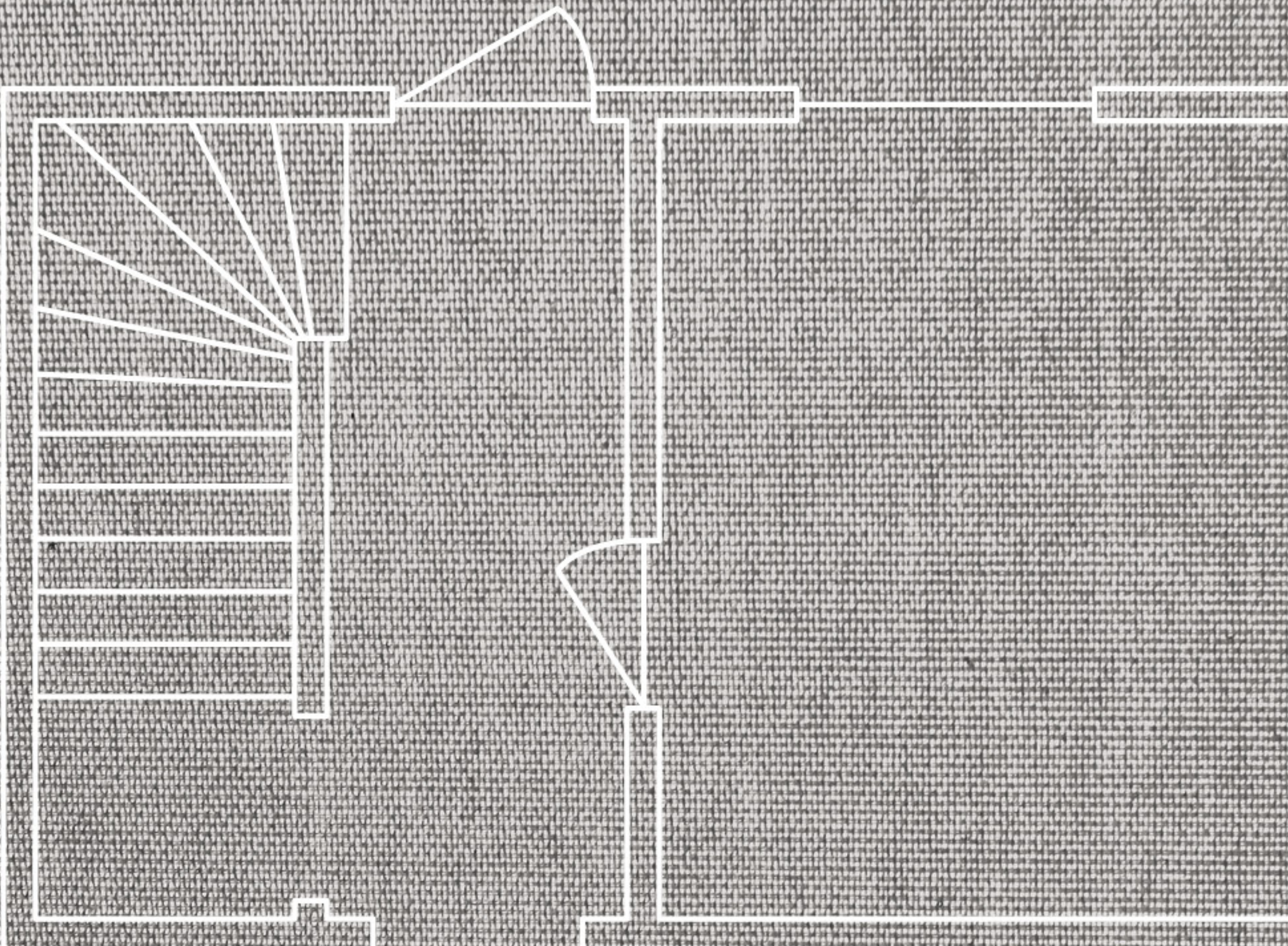




FRIDA RAMSTEDTOVÁ

Príručka interiérového dizajnu

FRIDA RAMSTEDTOVÁ

Príručka interiérového dizajnu

TATRAN

Zo švédskeho originálu FRIDA RAMSTEDT: HANDBOK I INREDNING OCH STYLING,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Roos & Tegnér, Stockholm 2019,
preložil Miro Zumrík.

Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2020 ako 5252. publikácia.
Vydanie I.

Väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval AldoDesign, Bratislava.

Zodpovedná redaktorka Barbora Kráľová

Odborná konzultácia Ing. arch. Miroslava Gašparová

Jazykové redaktorky Katarína Vilhanová, Martina Piatková

Technická redaktorka Eva Zdražilová

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačili Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved.

Copyright © Frida Ramstedt 2019

Illustrations © Mia Olofsson 2019

Translation © Miro Zumrík 2020

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2020

ISBN 978-80-222-1076-8

Obsah

ÚVOD

- 7** Všade dobre, doma najlepšie
- 10** O čítaní nôt alebo absolútnom sluchu

1

ČO VÁM VYHOVUJE?

- 14** Čo robíte a pre koho, keď ste doma?
- 14** Úzkosť z interiéru alebo zvýšená citlivosť
- 15** Zariadujte si domov tak, ako v ňom chcete žiť, nie tak, ako chcete pôsobiť na iných

2

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY A PRAVIDLÁ

- 20** Matematika zariadovania
- 27** Ohniská
- 28** Čarujte s líniami
- 31** Vizualná váha
- 33** Kotviaci bod
- 34** Pravidlo nepárneho počtu
- 34** Kontrasty a juxtapozícia
- 36** Textúry a štruktúrované povrchy
- 38** Symetria
- 40** Asymetria, Fuki-sei a Wabi Sabi
- 41** Obmieňajte škálu a proporcie
- 42** Zámerne prázdne miesta
- 43** Schéma pohybu po dome
- 46** Isovisť alebo pohľadová os
- 47** Princíp 2 : 8 pre odkladacie priestory
- 48** Svetové strany

3

PRAKTICKÉ NÁSTROJE PRE UCELENÝ DOJEM

- 52** Pohľadové línie a osovosť
- 54** Červená niť
- 56** Zohľadniť treba i históriu domu
- 59** Časová línia švédskych domov a interiérov podľa desaťročí
- 72** Miešanie štýlov
- 74** Vizualný šum
- 75** Fotografický trik

4

FARBY

- 78** Výzvy spojené s farbami
- 78** Stručne o farbách
- 82** Čo je farebná schéma?
- 84** Farebné palety
- 85** Trik s umeleckým dielom
- 85** Lexikón prírody
- 86** Vzorec 60/30/10 + Č
- 87** Štandardný postup pri farbení bielych alebo sivých interiérov
- 88** Pasca farebných kódov
- 89** O výbere správneho stupňa lesku
- 91** Metaméria
- 92** Ak si chcete vybrať bielu
- 95** Tapety

5

OSVETLENIE

- 106** Bez svetla niet domácej pohody
- 108** Pravidlo 5 – 7
- 109** Rušivé tieňe
- 110** Priame alebo rozptýlené svetlo
- 112** Rozmery pre neoslepujúce osvetlenie
- 115** Osvetlenie v chodbe
- 116** Výškové rozdiely v miestnosti
- 117** Prirodzené svetlo
- 118** Kontrolný zoznam – priestorová analýza farieb a svetiel
- 119** Tipy pre osvetlenie

6

NÁVRHÁRSKE TRIKY

- 122** Recept na „posledné úpravy“
- 124** Tvorba zátišia
- 128** Vešanie obrazov
- 139** Výzdoba okien
- 152** Riešenie akustiky
- 155** Priestorové výzvy
- 160** Štýl knižnice
- 164** Pohovky, sedacie súpravy a konferenčné stolíky
- 176** Vankúšové karate
- 177** Triky na stlanie postele
- 180** Zadovážte si rastliny
- 184** Koberce a príslušné rozmery
- 191** Vytvorte si zásobu váz
- 193** Ochrana pred zvedavými pohľadmi
- 195** Schovávačka s televízorom a technikou
- 196** Vylepšite si kuchyňu a kúpeľňu bez búrania a rekonštrukcie
- 199** Zariaďujte pre deti a s deťmi

7

RADY PRED NÁKUPOM

- 204** Investičné stratégie pri zariaďovaní interiéru

8

KLÚČOVÉ ROZMERY A PROPORCIE

- 214** Ergonómia domova
- 217** Chodba
- 219** Kúpeľňa
- 220** Kuchyňa
- 222** Jedálenský priestor
- 224** Obývačka
- 226** Spálňa
- 228** Pracovňa
- 229** Práčovňa

9

AKO SI VYTVORIŤ PLÁN PROJEKTU

- 232** Moodboard

- 237** Na záver
- 238** Zdroje

Všade dobre, doma najlepšie

Knihu, ktorú držíte v rukách, som márne hľadala dlhé roky. Prečítala som stovky kníh o zariaďovaní, pátrala som v knižniciach, kupovala som si staršiu literatúru na blšákoch a objednávala som si zahraničné tituly na internete. Väčšinu z týchto kníh však tvorili obrázky rozličných interiérov a úžasných domovov, ale konkrétne rady pre bežné príbytky som v nich prakticky nenašla.

Chcela som knihu, ktorá by mi vysvetlila základy dizajnu – ktorá by ma zasvätila do pravidiel a myšlienkových postupov, čo využijú všetci, bez ohľadu na to, aký typ nábytku alebo štýl obľubujú. Potrebovala som knihu, ktorá by mi ukázala, ako sa vďaka drobným úpravám môže výrazne zmeniť celkový dojem interiéru bez toho, aby ste museli nakúpiť kopu nových vecí alebo vyhodiť, či renovovať pôvodné zariadenie.



Existujú, samozrejme, odborné publikácie pre profesionálnych dizajnérov a architektov, kde nájdete stavebné návody a ergonomické rozmery nehnuteľností – nenašla som však knihu, ktorá by bola písaná pre laikov. Knihu, ktorú môžete mať poruke, keď chcete zo svojho bytu či domu vytvoriť skutočný domov, a ktorá by vám pomohla prichádzať s vlastnými riešeniami namiesto toho, aby ste sa len inšpirovali inými.

Keď sme sa pred pár rokmi presťahovali zo staršieho bytu do novopostavenej štvrte s radovou zástavbou, stála som pred všetkými výzvami, ktoré prináša zariaďovanie úplne obyčajného príbytku. Všetko tam síce má svoje praktické miesto, ale dokopy je to akési o ničom, bez šarmu, pričom sa nemôžete spoliehať ani na to, že to za vás dotvorí vysoké stropy alebo duch doby z prelomu storočí. Bola som v koncoch a nedarilo sa mi vytvoriť príjemný a útulný domov, po ktorom som túžila. Hoci som na plný úväzok zariaďovala interiéry a vytvárala návrhy pre známe spoločnosti, zariadiť si vlastný dom bolo pre mňa ťažšie, než som čakala, a to ma neuveriteľne frustrovalo. Bolo to nepríjemné, no zároveň ma to viedlo k mnohým úvahám o samotnom dizajne a vďaka tomu som začala všetko vnímať novým spôsobom. V práci aj doma. Vďaka čomu vlastne nejaký interiér pôsobí prívetivo, harmonicky a premyslene?

Svoje úvahy som si zapisovala, a tak som vytvorila náčrt toho, čo mi chýbalo – príručky interiérového dizajnu a štýlu. Pre obyčajných ľudí. Nie pre kolegov z branže alebo iných zasvätených odborníkov. Tých som sa pýtala na najrôznejšie veci, aby som zistila, ako v jednotlivých situáciách uvažujú. Školení dizajnéri a návrhári často hovoria o akomsi inštinktívnom „pocite“, ktorým sa v práci riadia. Presne tento pocit som sa pokúsila rozšifrovať a premeniť na praktické a použiteľné rady.

Hoci v dizajne v podstate neexistujú správne alebo nesprávne riešenia a nedá sa spoliehať ani na vedecky podložené fakty (napokon, ide najmä o vkus a úsudok), profesionáli aj tak majú veľa skúseností a odporúčaní, ktoré môžete zvážiť, ak chcete, alebo si nimi pomôcť, ak neviete, ako ďalej. Najprv ich však musíte poznať.

Pri písaní tejto knihy som sa snažila najmä spísať a zhromaždiť všetky dizajnérske tipy a triky a dať tomu, čo interiéroví dizajnéri nazývajú intuícia, podobu konkrétnejších a hmatateľnejších inšpirácií, ktoré môžeme využiť a o čosi istejšie tak prijímať jednotlivé rozhodnutia. Dúfam, že po prečítaní tejto knihy sa na zariaďovanie interiérov začnete dívať novými očami, že uplatníte niektoré zo spôsobov uvažovania u seba doma a hlavne vám objasníme, ako si spríjemniť domov ešte viac.

O čítaní nôt alebo absolútnom sluchu

Navrhovanie interiérov je ako hudba. Hoci nie všetci majú absolútny sluch, niektorí sa naučia hrať podľa nôt. Rovnako je to s farbami, tvarmi a dizajnom. Zďaleka nie všetci sa rodia s intuíciou zariaďovať interiér tak, aby výsledok zodpovedal pôvodným predstavám, takmer všetci sa však môžu zdokonaľiť, ak sa naučia základy a vycibria svoje schopnosti.

My, ktorí sa zaujímame o interiérovú architektúru, vieme dnes o zariaďovaní a dizajne viac než kedykoľvek predtým. Alebo skôr: dokonale sa vyznáme v rôznych doplnkoch, nábytkoch a trendoch. Aj o polnoci odrecitujeme dizajnérske klasiky, značky a sezónne farby. No zároveň mám dojem, že tápame, pokiaľ ide o základy – teda o proporcie, kľúčové rozmery a praktické potreby. Ale tiež o to, čo vlastne treba urobiť so všetkými tými vecami, ktoré ustavične kupujeme a vymieňame, aby sme vytvorili funkčný a harmonický domov. Hoci utrácame toľko peňazí na renovácie a dekorácie, prekvapivo málo z nás dotiahne svoj domov do dokonalosti.

V tejto knihe nenájdete nablýskané fotografie alebo štýlové interiéry. Podľa mňa je takých kníh viac než dosť. Namiesto toho ponúkam jednoduché vysvetlenia a ilustrácie, ktoré vám pomôžu nájsť riešenia v súlade s vašimi domovmi a podmienkami.

Myslím si, že je načas, aby sme začali rozmýšľať viac nad tým ako a nielen čím treba tvoriť štýl. Preto vám ponúkam niekoľko myšlienkových nástrojov, vďaka ktorým budete viac načúvať vlastným potrebám, a tak sami prídete na to, čo vám vo vašom príbytku chýba alebo je nesprávne – tak ako to robia aj dizajnéri. Nepovažujte však túto knihu za akési zhrnutie alebo výstup výskumu. Berte ju skôr ako poznámkový blok plný melódií a akordov, ktoré môžete podľa vlastného uváženia kombinovať pri komponovaní harmonickejšieho a útulnejšieho domova.

**„*Domov* je to
najkrajšie slovo.“**

Laura Ingallsová Wilderová



Čo vám vyhovuje?

Predtým než sa profesionálni interiérovní dizajnéri pustia do projektu pre zákazníka, analyzujú jeho potreby. Keďže si nebudú vyberať nábytok pre seba, musia si vytvoriť predstavu o tých, ktorí budú na danom mieste bývať. Ako títo ľudia žijú? Aké praktické potreby sa musia zohľadniť a čo budú títo ľudia vo svojich domovoch robiť?

Keď človek zariaďuje domov sám pre seba, túto časť ľahko preskočí a prejde priamo k estetickej stránke zariaďovania. Viac rozmýšľa nad tým, ako by malo zariadenie vyzeráť, než nad tým, ako by malo fungovať v každodennom živote.

Ak sa chcete vyhnúť zbytočným omylom pri nakupovaní a byť spokojní s konečným výsledkom, najlepšie urobíte, ak začnete dôkladnou analýzou vlastných potrieb. Nie všetci si môžu dovoliť služby interiérového dizajnéra, ale začať rozmýšľať ako interiérový dizajnér nestojí nič.

Čo robíte a pre koho, keď ste doma?

Dnes znamená domov oveľa viac než strechu nad hlavou. Mnohí ľudia sa so svojím spôsobom bývania stotožňujú a chcú, aby príbytok odzrkadľoval ich osobnosť. Využívajú na to detaily, ktoré vymedzujú ich skupinovú identitu alebo sociálny status. V neposlednom rade to vidieť v prostredí digitálnych médií, kde sa naša súkromná

**Od
ostatných
sa nedozviete,
čo sa páči
vám.**

Terence Conran

sféra stala verejnou a je čímisi, čo radi fotografujeme a ukazujeme ostatným. Prostredníctvom nášho domova a jeho interiéru si, zdá sa, budujeme o sebe obraz, tak ako sme si ho oddávna budovali pomocou oblečenia a módy. Takéto správanie sa však ľahko mení na márnivosť a spôsobuje, že sa pred sebou navzájom nafukujeme namiesto toho, aby sme sa usilovali o spokojnosť a pohodlie.

Zariadovať si domov vlastným štýlom však neznamená iba ukazovať svoje povahové črty, ale tiež prispôsobovať zariadenie tomu, akí sme ako jednotlivci. Myslím si, že máme väčšiu šancu vytvoriť si príjemné a harmonické domovy, ktoré nebudú príjemné len naoko, ale naozaj sa v nich budeme cítiť dobre, ak sa pokúsime porozumieť našim vlastným fyzickým a psychickým potrebám a akceptovať ich.

Ak chceme, aby naše okolie vyzeralo pekne, alebo ak sa inšpirujeme inými, je to fajn, len netreba zabúdať na to, že niektoré odpovede si môžeme dať len sami. Len vy viete, ako sa cítite a reagujete v rozličných prostrediach alebo aké detaily vo vás vyvolávajú milé, príjemné spomienky, alebo ako si zútuľňujete okolie, keď sa nikto nepozera. Toto všetko vás môže neoceniteľne nasmerovať pri vytváraní vášho pocitu domova.

Úzkosť z interiéru alebo zvýšená citlivosť

Často počúvam, že som zrejme úzkostlivá, keďže doma nemám výrazné farby. Mnohí zjavne predpokladajú, že som zo strachu pred chybou volila radšej svetlé a neutrálne farby. Podľa mňa je to skôr preto, lebo mám pocit, že výrazné farebné prostredie ma oberá o energiu. Som veľmi vnímavá, a keď sa nachádzam vo výraznom interiéru s mnohými intenzívnymi prvkami, ktoré sa všetky naraz dožadujú mojej pozornosti, rýchlo ma to vyčerpá.

Tak ako som si istá, že sa neviem uvoľniť v priestoroch s výraznými signálnymi

farbami, chápem, že niektorí ľudia to majú presne naopak – cítia, že bezfarebné priestory v nich vyvolávajú nepokoj a majú málo podnetov. Ani jeden postoj nie je správnejší alebo nesprávnejší, odvážnejší či úzkostlivejší. Skôr tu vstupujú do hry rozličné povahové črty, a to, ako odlišne reagujeme na vonkajšie podnety. Pobyt doma má vyvolávať pocit fyzického i psychického pohodlia.

Zariad'ujte si domov tak, ako v ňom chcete žiť, nie tak, ako chcete pôsobiť na iných

Napriek tomu, že sme každý iný, prekvapujúco často máme domovy zariadené rovnakým druhom základného nábytku. Lenže tak by to nemalo byť – štýl domova má vychádzať z toho, ako ho chceme využívať. Rozloženie izieb a výber nábytku predsa do istej miery určujú, ako budeme doma žiť. Ak sa niekto vo voľnom čase často stýka s priateľmi, pravdepodobne potrebuje v obývačke veľkú pohovku s mnohými miestami na sedenie, a ten, kto vo voľnom čase radšej relaxuje s knihou, možno namiesto toho investuje do naozaj pohodlného kresla. Ak ste extrovert a energiu získavate zo spoločnosti iných, budete mať určite lepší pocit z otvorených priestorov, ale niektorí ľudia si batérie radšej dobíjajú osamote a možno im bude viac vyhovovať miestnosť s dverami, ktoré môžu občas zavrieť.

Ako teda domov optimálne zariadiť, aby vyhovoval vašej osobnosti a tomu, ako v ňom chcete žiť? Najprv si ujasnite, kedy sa cítite najlepšie a ako docielite, aby ste sa tak cítili častejšie.

Niekoľko príkladov

- Ste spoločenský a extrovertný? Vytvorte doma priestor na stretnutia. Investujte do väčšieho jedálenského stola a zožen'te si viac stoličiek a pohovku s viacerými miestami na sedenie, než máte členov rodiny. Tak budete môcť prijímať hostí jednoducho a bez stresu.
- Ste utiahnutí a venujete viac času svojim koníčkom než stretnutiam s ostatnými? Zariad'te si dom tak, aby vám vyhovoval. Nevyčleňujte zbytočný priestor na obrovský gauč, na ktorý sa zmestí veľa ľudí, alebo pre veľký jedálenský stôl, ak ho nikdy nevyužijete.

- Trápi vás stres? Vytvorte si doma priestor na oddych a relax. V obývačke si vytvorte miesto, z ktorého bude sálať pohoda a pokoj, môže to byť napríklad praskajúci kozub alebo upokojujúca maľba. Vytvorte si podmienky, vďaka ktorým ľahko zrelaxujete – napríklad čítať si knižku, počúvať hudbu alebo len tak ležať. Snažte sa vytvoriť si miesta pre tento typ činností, dbajte o to, aby boli ľahko dostupné.
- Pričasto hľadáte do obrazovky? Zariadte si obývačku nábytkom, ktorý namiesto toho pozýva na spoločenské aktivity a rozhovory. Umiestnite dve pohovky oproti sebe alebo kreslá okolo stola, neotáčajte všetok nábytok k televízoru.
- Ste citliví na zvuky? Minimalizujte zvukové vnemy. Vyberte si tichý digestor, umývačku riadu aj ostatnú bielu techniku. Pamätajte na akustiku a zariadte si domov tak, aby ste tlmili ozveny a zvuky krokov.
- Rozčuľuje vás neporiadok? Minimalizujte vizuálny šum. Zadovážte si uzatvorené odkladacie priestory, do ktorých rýchlo upracete a schováte všetky drobnosti.

Spište si aj to, čo radi nemáte!

Keď hľadáme inšpiráciu a snažíme sa zistiť, čo sa nám vlastne páči, zväčša začíname tým, čo máme radi. Ďalší účinný trik, po ktorom obyčajne siaham, keď chcem prísť na koreň vlastnému vkusu a identifikovať, čo sa mi vlastne páči, spočíva v tom, že si ukladám obrázky interiérov, ktoré sa mi nepáčia. Potom analyzujem, prečo je to tak. Stačia dva priechy v počítači, napríklad označené zelenou a červenou, a hneď si zreteľnejšie uvedomíte, čo vás priťahuje a čomu by ste sa najradšej vyhli. Uvažovať nad tým, prečo sa nám nejaký interiér nepáči, je niekedy rovnako nápomocné, ako uvažovať nad tým, prečo je pre nás nejaký iný atraktívny. Paralelným premýšľaním o tom, čo chcete dosiahnuť a čomu sa chcete vyhnúť, sa dozviete skutočne veľa o vlastnom vkuse a obľúbenom štýle.

Deti a ich potreby

Nezabúdajte, že nielen dospelí sú každý iný. Aj deti a dospievajúci môžu mať svoje predstavy o domácich činnostiach. Ak niečo vyhovuje rodičom, ešte to neznamená, že ich deti uvažujú rovnako alebo že sa ich potreby v priebehu dospievania nemenia.

Zamyslite sa

- Spomeňte si na vlastné detstvo. Máte pozitívne spomienky na zariadenie nejakého špeciálneho typu interiéru alebo na nejaký štýl? Pokúste sa tú miestnosť alebo to miesto opísať.
- Kedy sa cítite najlepšie? Prečo?
- Ako si predstavujete, že by ste chceli v budúcnosti žiť?
- Ktoré farby obľubujete? Ktoré farby nemáte radi?
- Páči sa vám starší, klasický nábytok alebo siahate skôr po novom a modernom dizajne? Preferujete elegantné zariadenie alebo sa cítite dobre v rustikálnom prostredí? Pokúste sa zistiť, v akej atmosfére je vám najlepšie.
- Aký druh dreva a akú povrchovú úpravu máte najradšej? (svetlé/ tmavé/neopracované/lakované/tónované)
- Ktorý je váš obľúbený obchod s nábytkom? Prečo?
- Máte obľúbený hotel alebo reštauráciu, kde sa cítite skvelo? Prečo?
- Aký máte rozpočet? Čo považujete za prijateľnú cenu, ktorú môžete minúť na nábytok a zariadenie izby alebo na iný projekt, ktorý vás čaká?

Zapíšte si svoje myšlienky na papier a zamyslite sa nad nimi alebo ich prediskutujte s niekým, koho dobre poznáte. Ak máte kamaráta, ktorý takisto práve zariaďuje izbu alebo dom, pomôžte si navzájom a predebatujte, čo sa vám páči a čo nie.



Základné princípy a pravidlá

Táto kapitola je z celej knihy možno najnáročnejšia, ale je dôležitá. Pokúsim sa v nej zjednodušiť a zhrnúť niektoré základné princípy, na ktoré často odkazujú a ktoré pri svojej práci používajú návrhári, architekti, fotografi a dizajnéri. Ak ich budete mať pri čítaní tejto knihy na pamäti, ľahšie pochopíte, ako sa dajú konkrétne dizajnérske tipy využiť a z čoho vychádzajú.

Matematika zariaďovania

Počítanie nikdy nebolo mojou silnou stránkou. Mám radšej farby a tvary než číslce. Práve preto je trochu vtipné (a nečakala by som to), že keď som sa pri tvorivej práci dostala do slepej uličky, veľakrát ma zachránilo práve matematické myslenie.

Keď sa profesionálnych dizajnérov opýtate, ako postupujú pri práci, prekvapivo mnohí povedia, že sa „riadia pocitom“. Pre amatérov je taká rada nanič. Asi ako keď kuchár poradí človeku, ktorý sa chce naučiť variť, aby viac improvizoval. Ak niekto nedostal do vienu talent, potrebuje sa oprieť o konkrétne typy.

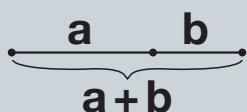
Samozrejme, že neexistuje univerzálny recept na vydarené zariadenie interiéru, ale ak sa naučíte viac o klasických metódach vytvárania harmonických kompozícií a proporcií, budete mať v každom prípade nejaký oporný bod na tréning úsudku a vkusu. A práve tu vstupuje na scénu matematika. To, čo niektorí zvládajú podvedome, si iní môžu jednoduchými výpočtami nacvičiť.

Zlatý rez

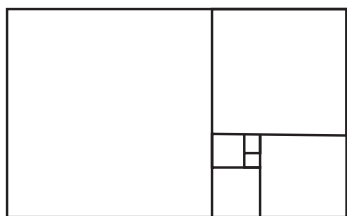
Ak vás zaujíma dizajn, je dobré poznať pojem „zlatý rez“, známy tiež ako číslo ϕ alebo božský rez. Je to matematický vzorec, ktorý sa už od antických čias používa na výpočet harmonických proporcií a kompozícií v umení, architektúre a hudbe. Hovorí sa, že zlatý rez ako prví definovali pytagorejci a matematik Fibonacci. Potom mal dlhú a kľukatú históriu. Nech už o tomto ideálnom pomere viete alebo si myslíte čokoľvek, zlatý rez bezpochyby v priebehu dejín utváral náš pohľad na krásu.

Nemusíte vyťahovať kalkulačku, aby váš domov lahodil oku. Teóriu zlatého rezu a božských proporcií totiž zahŕňujú aj niektoré geometrické tvary, napríklad zlatý štvoruholník, zlatá špirála a zlatý trojuholník. A práve tu začína byť tento spôsob uvažovania naozaj použiteľný aj pre nás, ktorí nemáme radi číslce. Ak pracujete s tvarmi, nie so vzorcami zlatého rezu, máte k dispozícii konkrétne formy, ktoré môžete použiť na rôzne interiéry.

Matematicky možno zlatý rez opísať ako pomer, ktorý získame, keď rozdelíme úsečku na dlhšiu časť **a** a kratšiu časť **b**, a to tak, že pomer **a plus b** k **a** je rovnaký ako pomer **a** k **b**. Zjednodušene to znamená, že ak rozdelíme celú úsečku dlhšou časťou, dostaneme rovnaké číslo, ako keby sme podelili dlhšiu časť kratšou časťou. Hodnota zlatého rezu je približne 1,618. Príklady tohto pomeru boli objavené doslova vo všetkom od prírody po umenie, budovy, galaxie aj ľudské telo.



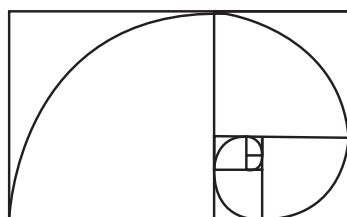
$$\frac{a + b}{a} = \frac{a}{b} = \phi \approx 1,61803$$



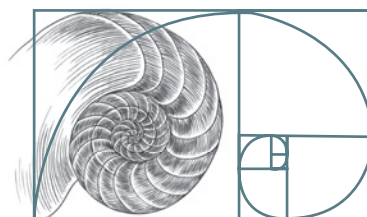
Zlatý obdĺžnik



Príklady proporcií zlatého rezu môžeme nájsť napríklad v architektúre.



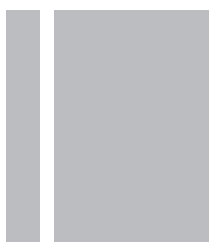
Zlatá špirála



Príklady proporcií zlatého rezu môžeme nájsť napríklad v prírode.



Rovnaký pomer



Nerovnaký pomer

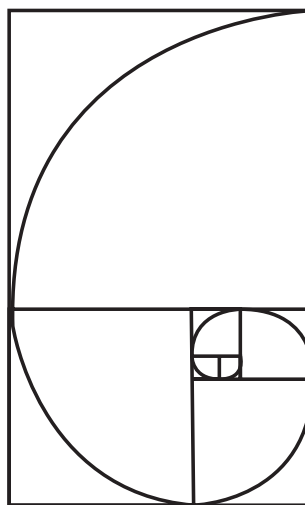
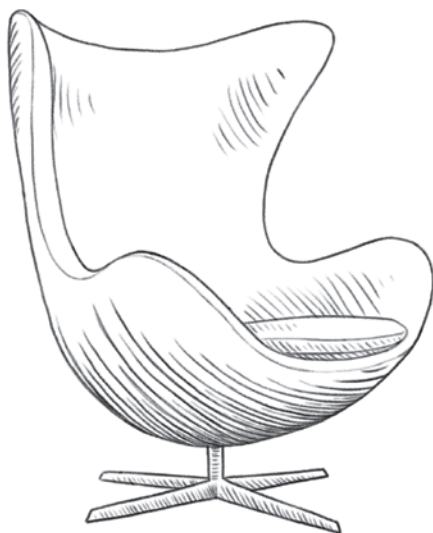


Zlatý rez

Kompozícia a proporcie

Proporcie, na ktorých sa zakladá zlatý rez, usmerňovali architektov a návrhárov v priebehu celých dejín a poslúžia aj amatérom, ktorí pri rozhodovaní potrebujú rýchlu pomoc.

Dodržaním Fibonacciho špirály možno aj v zátiší vytvoriť zaujímavú dynamiku a proporciami zlatého rezu si pomáhajú mnohí dizajnéri, keď chcú vypočítať, ako majú rozdeliť zafarbenie miestnosti. Vtedy postupujú podľa vzorca „60/30/10 + Č“, ktorý podrobnejšie opisujem v kapitole o farbách. Tento model netreba nevyhnutne dodržať do bodky, ale ak si bližšie všimnete obrázky, zistíte, že sa v nich v rôznych podobách objavuje tak či tak.

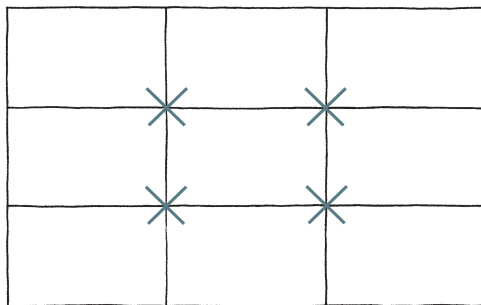
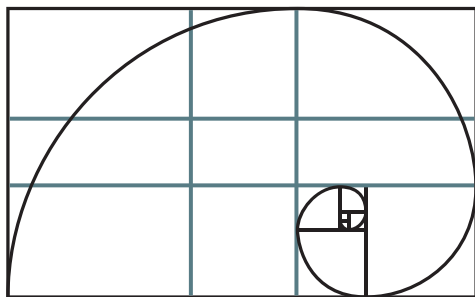


Línie a veľkostné pomery, ktoré sa dajú odvodiť od proporcií zlatého rezu alebo zlatej špirály, nájdeme aj na mnohých klasických modeloch nábytku.

Tretinové pravidlo

Ak sa vám predchádzajúci matematický príklad zdá ťažký, rozdeľte si priestor na tri časti namiesto na polovice. Je to hrubé zjednodušenie proporcií zlatého rezu, ale pomôže vám rýchlejšie vypočítať optimálne umiestnenie objektov. Prezývajú ho tretinové pravidlo alebo „božská rovnováha“. Keďže pravidlo alebo model je skôr pragmatický a matematicky menej komplikovaný než presný zlatý rez, pri bežnom zariaďovaní sa i ľahšie používa.

Aby ste tento spôsob uvažovania pochopili, môžete si ho predstaviť ako výrez, ktorý majú mnohé dnešné digitálne fotoaparáty, teda k tej jemnej mriežke na obrazovke, ktorá vám napovedá, kam umiestniť predmet na zábere. Táto mriežka sa totiž zakladá práve na zlatom reze a zjednodušenom tretinovom pravidle, pričom obrázok rozdeľuje na tri horizontálne a tri vertikálne oblasti. Zmyslom mriežky je vylepšiť kompozíciu. To sa vám podarí, ak hlavný motív na obrázku, napríklad osobu, ktorú fotografujete, umiestnite radšej do niektorého z priesečníkov mriežky než do prostriedku obrázka. Takto rýchlo uvidíte priesečníky mriežky a vyhnete sa klasickej chybe, a to umiestňovaniu predmetu presne do stredu obrázka.



Digitálne fotoaparáty majú často v hľadáči zameriavaciu mriežku. Pomáha vám nielen držať fotoaparát rovno, ale tiež sa rýchlo rozhodnúť, ako skomponovať obrázok tak, aby sa oko pozorovateľa zameralo na ostriace body, kde sa stretávajú línie zlatého rezu alebo tretinových rezov.